

Redacțiunea

se afla în

Strat'a tragatorului

(L. Óvész-utca), Nr. 3.

Articolurile nefrancate nu se primescu decât numai de la corespondenții redacției ai „Federationii.” *Scrisorile anonime* nu se publica. Articlii traduși și nepublicati se voru arde și numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre siesse lune . . . . . 5 „ „ „
Pre annulu intregu . . . . . 10 „ „ „

Pentru Roman'a:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrala
pentru fiesce-cara publicatiune sepa-
ratu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

B. Pest'a 2/14 Martiu, 1874.

Orde Ministeriala, tiene mai lunga vreme credet'a. Caus'a trebuie cercata in modulu deslegarii prin deciziune, apoi in absentia lui Andrassy, pe numai Joi soa la Pest'a si se scie d'insulu are inca tota influenti'a la domnitoriulu. Aversiunea lui de coalitiune se dice a se fi schimbata, chiaru aversiunea lui catra anumite persone care ar fi disparutu. Asia se dice ca insular fi staruitu la domnitoriulu pentru chemarea la consultare a lui Col. Tisza care mai vertosu se rumpe de dragulu lui Sennyei, pre care cu tote mediuloc ar dori se-lu pota castigá de membru noului cabinetu. Damu cu socotela, D. Andrassy, numai de mare nevoia facutu sila sentiminteloru salle aversiune facia cu cei doi corifei. Era un timp candu Andrassy nu vrea se da de Col. Tisza, ba in tonu sarca-tescu dicea, ca de s'ar intempla unu non putarem „ar ave multa placere vedé pre C. Tisza la putere si a-i privi in ochi numai siesse septemane; ca se-lu observe cum ametiesce!” Era de pretentiuulu seu rivalu dicea, ca pre unu timp se va afla in capulu affaceriloru straine, Sennyei nu pote veni in ministeriu! Va se dica pre cellu-a lu Sennyei de pucina importantia, lu Sennyei a se temeá. S'au intorsu fru-stra pre apa . . . imperiosulu Andrassy sta-di nu mai vede altu mediulocu de apare pentru partit'a sa, care l'a reditu si pentru creaturele salle ministeriali pre cari le au redusu la stare de apusie, decatu numai priu a cere condusulu detestatului si a temutului. Andrassy bine sciindu ca in politica sen-temintele n'au d'a face, innecandu-si simpatihlele, aversiunea, repugnantia se apropiá de urgisitiu de mai nainte, dandu-li concursulu d'a mai peteci re-actiunile potestatii salle, de care se tie-rea ca orbulu de gardu. Dulce trebuie se a potestatea pentru omenii cu natura imperiosa, ambitiosa, de nu voru se se ase de d'insa, decatu numai candu po-estatea i lapeda! Se nu ne amagimu, ca lu lui Andrassy este in decadentia mortuarile lui, oper'a lui Sisifu d'a atogoli bolovanulu spre culme, este stimulu actu allu dramei ce grabesce se inchiaie; este ultim'a licurire a dieloru ce se stingu schinteandu. Inse-rea d'asa, neci adoratorii fericitului, n'au se superá, Andrassy s'a innaltiatu ca-putu, si va cadé ca — principe. Au este acest'a destalla remuneratiune, satura ori ce ambitiune? Voru urma-ri in asemene conditiuni. Dar se tre-buie la ceea ce se sioptesce, ca-ci po-teru nimeni nu scie séu nu cutedia a pune de frica se nu o mai patiesca cum patit Col. Tisza cu indiscretiunea priu-ri ai a comunicatoru salle, publi-cate in „Hon“ rectificat apoi prin Col. Tisza in forma de „lassa-me se te las-sa.” — Vomu reveni a supr'a revelatiuniloru Dui Col. Tisza, pentru ca cooperirile ce au facutu dsa Monarcu-ru, au greutatea loru politica si trebuie claritate, cernute mai alesu de depu-ti nationalitatoru si arretate in go-voana loru Dui C. Tisza, mai alesu-andu dsa va fi ministru ca se vedea, ca-putu aprecia dupa cuvenintia si ca-putu perdemu d'in vedere tendintiele sale facia cu nationalitatile, tendintie, si mai de multe ori le indegetá

si in camera: d'a trage totu foculu nu-
mai la ofliciu a magiariloru si de a da
josu chiaru si de pre vetra ollele nati-
onalitatiloru. Dar sorele nu resare del a
Dobritnu.

Ceea ce au transpiratu despre Sen-
nyei este, ca d'insulu nu va se se face
imposibile prin intrare in ministeriulu
de coalitiune si ca partit'a vechiloru
conservatori se ospetedia de bucuria ca
timpulu domniriiu salle se apropia mai
currendu decatu se sperasse.

In salonele judelui Curiei, Giorgiu
Mailatu, — care inca fusese possitu de
domnitoriulu a-i da desluciri a supr'a
situatiunii, — la serata ce dede in 12
l. se dice ca au fostu in mare numeru
representate cercurile aristocratice, a
mai fostu de facia pres. camerei Bitto,
mai multi deputati, d'entre ministri nu-
mai Wenkheim si Szapary, era absentia
lui Szalavy si Andrassy au prea batutu
in ochi mai alesu pentru ca innaltulu
cleru, cu primatele Simoru in frunte, era
in plinu numeru. Aici s'a vorbitu firesce
de politic'a dillei si intr'altelu cu unu
felu de ostentatiune ca lui Szalavy cu
totu indemnarile salle nu successe a ca-
pacita pre Sennyei se intre in noulu
ministeriu. „P. L.“ observa la acestea
ca cu DD, Szalavy si Andrassy nu s'au
inchiatu inca numerulu acelloru per-
sone innalte, caroru-a in fine li-ar poté
succede totu-si a miscá pre Sennyei
d'in rezervele salle. Nu este probable si
credemu ca ulterioare incercari d'a ca-
stiga pre Sennyei dora neci ca se voru
mai face.

Catu pentru Giczy si Tisza lucrulu
au mersu cu inlesnire de ora ce insi-si
aspirau la ministeriu, firesce prin coal-
itiune, ca-ci originea ministeriului lui
Szalavy este d'in coalitiune prin acest'a
va mai vegetá spre a espirá in impoten-
tia si fara gloria. Corifeii centrului stan-
gei erau de multu coalisati nu li lipsia
decatu portufoiele, aceste inca li-se voru
da, n'au decatu se dovedesca capacitate
loru. — Adi sera la 5 ore, clubulu cen-
trului stangei va tiené conferintia in
care Col. Tisza va impartesi probabili-
minte partesaniloru sei faptulu intrarii
salle in noulu cabinetu si se va con-
sulta cu ei a supr'a agendeloru ulterio-
re alle partitetei devenita acum guver-
nementala. — Andrassy care venisse, chi-
amatu precum se dice de domnitoriulu,
— a concurge si ellu la deslegare, s'a
intornatu la Vienn'a, prin urmare desno-
damentulu este imminente si se accepta
publicare in diariulu offic. de mane, séu
notificarea in camera, luni ce vine. Se
stamu bine, se luamu aminte!

Secessiunea deputatiloru sassi.

Scirea cea mai interessanta in ace-
sta septemana este secessiunea depu-
tatoru sassi. Deputatii Iosifu Gull, Sa-
muilu Dörr, Aug. Decani, Emiliu Trau-
schenfels si Carolu Decani au commu-
nicatu presiedintelui clubulu deakianu,
ca ei au incetatu d'a mai fi membri ai
acestui clubu. — Deputatii Aug. Kapp
Carolu Mangesius, Mihailu Kasper si
Albertu Sachsenheim au dechiaratu, ca
d'insii, repasandu din clubulu deakianu,
repasiescu totu-odata si din partit'a
deakiana. (Bömches, Brennerberg, Eitel-
Fabricius, Groisz, Löw, Rannicher,
Schaser, Schreiber, Schuller si Wachter,
nu s'au alaturatu inca la acestu actu de
resolutiune. Strategia sassesca.)

Dechiaratiunile in asta privintia porta-
ta de la 10 si 11 Marte si nu contienu
alta-ce, decatu séu numai simplu repa-
sinea, séu sunt motivate cu „relatiunile
schimbate.” Duoi d'entre d'insii si-au
compusu dechiaratiunile in limb'a ger-
mana, era Carolu Decani a mersu si
mai departe si s'a subsemnatu ca mem-
bru allu „senatulu imperialu.”

Precum se vede, deputatii sassi re-
pasiti au de cugetu a remane pre veni-
toriu numai ca membri ai clubulu sas-
sescu, care d'almitrele si pana acum a
esistatu. — Cu privire la acestu passu
allu sassiloru. „P. Napló“ observa: „Noi
n'avemu decatu se multumimu celloru
ce au repasitu din castrele nostre, de-
ora-ce si acesta impregiurare va contri-
bui la constituirea ministeriului de coal-
itiune. Sassii dovedescu prin acest'a pana
la evidentia, ca acelle partite, cari sunt
cu sine in curatu despre chemarea sta-
tulu magiaru si intr'adeveru voiescu se
face patriei unu servitiu, — pre veni-
toriu trebuie se essa din acellu cercu far-
mecatoriu, in care cestiunile de dreptu
publicu tieneau pana acum diet'a ungu-
resca incatusiata. Maioritatea camerei
deputatiloru va sci se fia loiala facia cu
pretensiunile sassiloru si alle altoru na-
tionalitati mai insemnate, inse procede-
rea si atitudinea numai atunci pote se
fia sigura, candu va poté se stee si fara
de voturile unoru omeni cu asemenei
intentiuni, precum sunt. — judecandu
dupa passulu ce l'au facutu — voturile
acelloru noue deputati sassi.”

„P. Lloyd“ se especta si mai tare.
Ellu dedica secessiunii deputatiloru sassi
unu articlu de frunte, si se incerca se-i
dascalesca si capacitedie nu numai
prin maguliri si guguliri, ci chiaru si
prin intimidari, facundu-i attenti la mas-
sele poporului romanu care i incongiura
de tote partile, precum marea furibunda
incongiura una insula fructifera si in
totu momentulu o ammenintia a o inunda
si inghitit pentru totu de-un'a.

„Acestu passu allu sassiloru — dice-
„P. Lloyd“ — ni dovedesce in modu frap-
pantu, ca respectivii au perdutu din ve-
dere chiaru propriile interese alle sas-
siloru din Transilvania. D'insii pareses-
cu castrele partitei deakiane, — bine,
dar unde se voru duce? la ce fractiune
se voru alatura? — *Impacatiunea din
1867 este, fara indoieila, cea mai poter-
nica garantia* pentru essistintia nationale
a sassiloru. Acesta impacatiune a creatu
solidaritatea intre Ungari'a si elemen-
tulu germanu allu Ausstiei, si ore sassii
se nu semtia ca ce spriginu puternicu
este acesta solidaritate si pentru caus'a
loru? Serbii si Romanii facu causa com-
muna cu oppositiunea, pentru ca astfelu
credu a servi mai bine causei federaliste
a elementeloru consangene din Austri'a;
au dora si sassiloru li-a venit poft'a a
lucrá pre acesta corda? — Séu dora
voiescu ei a da man'a cu „asié numitii“
representanti nationali? Daca cum-va
se credu in stare a face acestu „capu de
opera“ d'a se acclimatisa in castrele
nationaliloru, atunci dieu cu greu i vomu
poté pricepe. Daca ei insi-si nu-si tasse-
dia maturitatea politica si insemnetatea
intellectuale (cum se pricepe jidanulu la
complimentu. Red.) mai pre susu de a
nationaliloru, atunci nu noi suntemu
chiamati a face differinti'a; inse ceea ce
noue nu ni incupe in capu este, possibi-
litatea d'a vedé pre sassi tragundu de
aceea-si funia cu adversarii loru natu-
rali si implacabili.

Noi regretamu ca sassii s'au resol-
vitu la unu asemene passu nesocotitu,
inse, precum amu dissu, nu pentru noi,
ci pentru ei ne dore pre noi. (Cum se
face cu novoia. Red.) Loru nu li-a fostu
ertatu se perda din vedere, ca sub ori-ce
impregiurari ei sunt avisati la acea par-
tita, a carei politica singura apera po-
tatea intelectuale contr'a masseloru cople-
sitorie. Ce vre ore se incepa una mana
de sassi infundati intre elemente eterogene
inamicu, fara nici una legatura fapt'ca
in afara, daca si-va face inamicu si ele-
mentulu magiaru?

Partit'a deakiana perde prin repasi-
rea loru vre-o duzina de voturi, sassii
perdu inse spriginulu si pre protectorulu
loru de pana acum, — au nu e acestu-a
unu actu de rancore prea scumpu pla-
titu? Si ce voiescu ore sassii se ajunga
prin acesta secessiune? Daca cum-va ei
au cugetatu a impedeá reformele pro-
iectate, cari periclitedia si ammenintia
cu nimicire essistintia universitatiu sas-
sesci, atunci ei prin acestu actu de ran-
core au ajunsu tocmai la scopulu con-
trariu. Si nu dicemu acest'a pentru ca
dora amu consenti neconditionatu cu
presupusetiunea lui „Napló“ ca adeca
guvernulu ar ave acum mana libera in
affacerile si causele nationale, ci pentru
ca suntemu de parerea, ca una trans-
actiune cu privire la universitatea sas-
sesca si la fundulu regiu s'ar fi potutu
espera in totu casulu mai usor, daca
domnii sassi ar fi remasu in partit'a
deakiana si astfelu ar fi pietatu pentru
caus'a loru in clubu si in partit'a. Ace-
sta transactiune a devenit acum forte
difficile, de-ora-ce partit'a deakiana nu
pote se dee locu presupusetiunii, cum-
ca din caus'a unei duzine de voturi a
sacrificatu cine scie ce lucr de insemne-
tate politica si nationala.

In fine „P. Lloyd“ spera ca sassii in
currendu si-voru recunoscce peccatulu,
se voru intore de unde au plecatu si
se voru pocal mai innainte de ce lumea
magiara se va indatená a-i considerá
ca pre uisce oi ratecite.

Sciri diverse d'in tierra si strainetate.

Mercuri in 11 l. c. la amedia-di M. S. im-
peratulu insocitu de ajutantele seu princi-
pele Lobcovitiu merse a cerceta pre betra-
nulu Deacu, la care petrecu unu patriciu de
ora, conversandu intre patru ochi; ce voru
fi vorbitu? n'au potutu transpirá, dar fara
indoieila obiectulu conversatiuni au fostu cri-
sea actualu. Deacu, de si avusse o nopte
nelinisca era scolatu si petrecu pre impe-
ratulu pana la usia.

Intermunciulu ostrungurescu la Constan-
tinopole, contele Ludolfu, au primitu conce-
ditiu pre timpu mai lungu. Corresp. de
Vienn'a a diariului „P. L.“ dice ca Ludolf
nu se va mai intorce la Constantinian'a, si
ca urmatoriulu seu are se fia unu magnatu
magiaru, cutare conte Zichy,

Subcomisiunea de 9. emissa de comis-
siunea de 21. au inchiatu lucrurile salle in
11. l. c. Reportorulu Col. Széll, are se lu-
cre inca 7—8 dille spre a compune elabo-
ratulu, care se va subterne spre discussiune
in plenulu comisiunii; acest'a inse proba-
bilminte numai in 18 l. c. va poté incepe
desbaterea in sied. publica,

Coalitiunile sunt la ordinea dillei, asiá
coalitiunea fractiunii Mociari-Ciavolschi cu
partit'a de 48, este facta implinita. Acesta
partita coalisata au crescuta la unu numeru
considerabile de 45—50 membri, caroru-a
se voru mai alaturá d'in centrulu stangei

si acei deputati, cari dupa eventuala intrare in cabinetu a lui Col. Tiaza, se voru desface de corifeulu loru. Scootindu-se membrii clubului deputatiloru nat. oppos. si cei 12 deputati sassi, care esira d'in partit'a deakiana, adeverat'a oppositiune resoluta, va numerá unu trupu compactu de 75-80 deputati adeca cam cátu numerá mai nainte centrulu stangei acum respitu. — Partit'a de 48 tienù in 13. l. c. la 10 d'in di una conferintia, in localitatea clubului centrale opposit.

Atitudinea d'artelor nemitesci facia de crisea ungresca. Diariulu „N. Pressa lib.“ de Vienna esprime deplina recunoscentia Monarcului pentru atitudinea sa constitucionale in crisea magiara. Din contra „Vaterland“ consemte si aproba tienut'a respingutoria a bar. Sennyey facia de invitările ce i s'au facutu cu privire la intrarea sa in unu cabinetu de coalitiune. Sennyey are destulla putere, destulla auctoritate si prestigiu, pentru ca se-si pota essecutá programulu sau, ca primu-ministru era nu ca „siuga la dárloga.“

Diversa. Rouher, capulu bonapartistiloru a plecatu de la Parisu la Chislehurst. — Academia franceza a adusu unu concludu, prin care concede lui Ollivier a participá la siedintiele ei. — Guvernatorele din Bilbao a incunoscentiatu pre presiedintele Serrano, cá cetatea Bilbao se va aperá eroiceasca si cu tota energi'a, de-ora-ce are inca mediu-loce de traiu pre intrega lun'a lui Marte si parte si pre Aprile. — Scirile de la Berlinu spunu cá guvernulu de acolo nu concede preutileru catolici essilati din Elvetia, ca se se assiedie si se funtione die ca preuti in Alsacia-Lorena. — Starea sanetatiei lui Bismark merge totu spre mai reu.

Portu pre Mare-Negra.

A avé cine-va mare, a capeta unu Statu resuflare pre mare de pre care se pota resuffá pe tote mările pana pre Marea de Azofu de una parte si de cea-lalta pe tote mările si Oceanele pana in Americ'a; a capetá resuflare pre Marea Negra si a nu voi

se profite de unu asiá mare lucru, a nu voi se folososca de comunicare directa cu tote mările; a nu voi se-si facea portu pre Marea-Negra, este absurdu, este ne-inti-llesu, este a se dice: acestu Statu care nu se folososca de unu asiá lucru, nu scie se se folososca de nici unu bunu allu seu, ori cátu de mari ar fi bunurile ce are si cari i se voru mai da.

A spesá cátu am spesatu cu drumuri de ferru, de la o margine a tierrei pana la cea lalta, cu diferite ramificatiuni; a ni face retieau'a drumurilor de feru preste tota tierrea; a ni face junctiuni in tote partile spre occidentu si a nu cautá se damu resuflarea acestoru drumuri de ferru si la unu-portu pre Marea-Negra, prin proprietatea Statului chiaru, care possede Mare; a se mai vorbi chiaru si de alte junctiuni, totu cu Austri'a, cu care mai avemu doue, si Donne ferescel dupa acesta visita la Petersburg, se nu ni-se impuna fára se mai fia cine se se oppuna; in acéstá situatiune, se nu ne grabimu se ni facemu cu o di mai nainte portulu pre Marea Negra, este aberratiune generale, de risu si de plansu tot-de-o-data.

Cercetári preste cercetári s'au facutu, ingineri preste ingineri s'au tramisu acolo spre studiu, spese cu planuri creste planuri s'au facutu, tote reporturile din ministeriu formeza dosarie, si lucrulu stá pre locu.

Podulu de ferru pre Dunare, se impedita, se dice, pentru cá Turci'a nu l'ar voi; si trebus, vrendu ne-vrendu se ne prefacemu cá credemu, precum trebus se credemu candu ni spune ministrulu financieloru cá sunt impoprietariti cari, reclama preste diece anni de la impoprietarite cá li s'ar fi datu pre multa pamentu si cá trebus se li-se mai iee precum ni spune cá insurati-ii nu voiescu impoprietarite! Se credemu tote acestea si se lassamu se le desmintia timpulu. Dar cu portulu la Marea Negra cine se impotrivesce? Cine reclama contr'a lui? Cine pote se reclame contr'a unei lucrari a nostre pre proprietatea nostra? — Cine altu de cátu noi, lenea nostra, ne-ugetarea nostra, ne-interesarea nostra de totu ce nu ar avé interessu strainulu, pentru care n'am poté meritá unu „bravo“ de la straini.

Nu desperamu candu dicemu acestea. Avemu firm'a convictiune cá d-nulu Cantacuzinu, ministru allu lucrurilor publice, va urmá cu activitate acesta lucrare incepata de predecesorele seu si i va pesá prea picinu de tote colelalte pre cari le ceru mai allesu strainii, pre langa acesta lucru datatoru de vietia Statului Romanu.

Multu bine ar face, d-nulu ministru Cantacuzinu, cu o dare de sama sincera si leala, precum are d-lui ebicelu se-si facea dariu de sama; multu bine ar face, ministru lucrurilor publice Cantacuzinu, totuluru si dlui in parte, cu o dare de sama de starea lucrurilor preste acestu portu.

Venimu dar, pentru a diecea ora, si vomu vani chiaru si pentru a suta ora se strigamu: Portu pre Marea-Negra! Portu pre Marea-Negra! Portu pre Marea-Negra! C. B. (Tromp, Carp.)

Simleulu Silvaniei 8/3 1884.

Onorab. Redactiune!

Intelligintia, precum si poporul romanu din comitatulu Crasn'a in decursu de 20 anni avura rar'a norocire de a vedé infruntea loru in person'a Dlui Dem. Coronianu, fostu vicariu for. acum canonicu, la beser. catedr. d'in Gherla, pre unu omu de anima, conducatori deceptu care cu maniera sa placuta si tienut'a sa politica, pre candu de o parte storcea respectu si din peptorile inimice, de alta, prin innascut'a-i afabilitate sciea a complana colisiunile, a impaca certele si a linisci spiritele conducandu-le in directiunea dictata de o animaromana.

Sub conducerea acestui barbatu intelligintia si preste totu, romanii din Comitatulu acestu-a formau unu corpu solidu, care la tota ocaziunea arretá semne de vietia. Cátra finitulu annului 1873. inse amintitulu conducatori, dupa meritele salle tardiu, pentru noi inse prea de tempuriu fu inaintatu la demnitatea de canonicu, si asiá miscatu din mediuloculu nostru. Acum romanii din giuru si din centru se intrebau petrunsi de o grige pentru venitoriu: ore spiritulu solid vitatii remane va intre noi si dupa departarea facto-

relui principalu? Si temerile se pareau intiate inca tu corpulu pana aci solidaritu da nele unu-i cadavru, din care, espirandu pre una vitale, se pregatece a trece in atordin cari a fostu compusu: cá-ci cu ocaznea adunarei gen. comitatense tienuta primele dille alle lunei Nov. an. tr. veni cauz'a vice-comitelui la debatare, in partit'a carei-a eramu cu totii interessati, se decida in favorea vice-comitelui, cu o mai vertosu, pentru cá si pana aci o spriginitu, si sentiulu de dreptate, contiatea tienute romaniloru, precum si interestesele locali asiá au pretinsu si pretinsu.

In amintit'a adunare inse partit'a ei, — la care pana aci appartieneau si manii, dintre cari cu asta ocaziune m lipsiau, cei de facia se retrageau — fiindu pregatita, cauz'a interessata a trece de scandalu, si s'a decisu pre neasceptiu in defavorea vice-comitelui. — Si acum vedi din partea partitei invingatorie d dussa de pasiune: risete in pumni, sarcasme si o condemnare a invingatoru cu intentiune reutaciosa, de care an semjtoria, in consciinta dreptatii salle, potea remane neattinsa.

Acesta maniera despretiutoria, — careia taisu erá indreptatu in deosebi comintelligintiei romane, care se vedea desbinata, — ne a lovitu fora crutiare toti, inse cu unu effectu salutaru, (ad nu strica cáte odata se ajuaga cutitulul la ossu. Red.) cá-ci a resuscitatu semnt necessitati preste sustinerea si unirea tre romani, in urm'a carei-a la inceput annului cur. intelligintia romanu conomata prin D. protop. Vicasiu, adunase in numeru frumosu si cunoscutu smint'a numai decatu si-a formulatu gramma dupa care este obligatu fiapre cuventulu seu de onore a colucri totu ce pretinde dreptatea preste totu si ressele nostre in deosebi.

Si cá in unire suntemu tari, ne-a vinsu si mai deplinu adunarea gen. contienuta cu inceputulu lunei curente, in discutendu-se mai multe cauze de interes publicu, tote s'au resolvitu dupa accepta cá-ci romanii condussi de unulu si aci

FOISIOR'A.

A. Extractu d'in datele statistice alle calletoriei Dlui Profess. Nifon Balaslescu in Turci'a.

B.) Programma.

Beseric'a Romana si scoolele Romaniloru d'ia Imperiulu Ottomanu.

Cu tote aceste noi nu desperamu de locu, ba suntemu in deplina sperantia, cá Domnedieulu parentiloru nostri, Domnedieulu Romaniloru, carele a spriginitu pre Romani intr'atatea calamitati, atatea secele, asiá incatu asta-di se lauda cu formosulu nume: de natiune romana, ce se computa preste totu la 15.000.000 si joca unu rolu destulu de formosu in mediuloculu poporeloru civilisate a Europei, speramu d'ici: cá acellu bunu parente cantandu in multimea cea mare a fratiloru nostri: Romani de dincolo de Dunare, va gassá pre vr'unulu, unu frate Romanu, adeveratu Romanu, nu numai de nume si de sange, dar si de anima Romanu carele vediundu starea cea demna de compaitimitu a nostra d'aici se va indurá si cu poterea sa cea de la Domnedieu data se ajute confratiloru sei cei intru nevoi, — va benevol a ni intende man'a sa de ajutoriu si ca unu altu Moise ne va scapá de perirea ce cu furia ne ammenintia.

Cererea nostra care este? Din celle de mai susu arretate s'a vediutu cá Episcopii greci cu una putere illusoria far'a fi aceea basata pre ce-va temeiu, si-au insusitu numai de la sine supprematia preste poporele crestine ortodosse orientale (Bulgarii si Romanii); dar bulgarii dupa mari ost-nele scuturara jugulu Patriarchului fanariotu de pre capetele, loru remanendu numai natiunea Romana, de carea dispunu ei in tote ca de o natiune subjugata si asservita sie-si, uneltindu tote mediulocule possibile de a o desnationalisá si a o greci, spre care scopu facu

scole gaacesci prin tote coltiurile locuite de Romane, ceea ce eo heterogeneitate.

Ce trebus deci facutu pentru intempnarea reului? Dupa Hoffmann aceea si calle trebus urmata, „similia similibus, aequalia aequalibus. Ei voru prin scole grece se ne perda, noi se li respundemu asemenea cu scole romane intre Romani, cari voru formá una homogenitate, numai scolele sunt mediuloculu de scapare si de mentuire, asiá dar noi Romanii din Macedoni'a ceremu si ne rogámu:

1. Se ni se facea unu ajutoriu, ca in Bitolia (Monastir) care este capitalea Provinciei Macedoni'a si sunt 2500 familie romane, se pota redicá una scola buna centrala romanesea, a) pentru baieti, b) pentru copile sub una directiune solida de la care scola centrala apoi se se intinda, ca ramurile unui arbore, in tote partile, facandu-se prin tote comunele romane scole poporale de baieti si de fete cu dasoali Romani pusi de poporu in fia-care locu si cari scole nu voru poté fi impedeate de nimenea, — neavendu nimenea a se amestecá la dinsele afara de Directiunea scoleloru Romane si cu Comiteteulu scolaru din acea communa.

2. Ca un'a din monastirile celle mai incapatorie romane de langa Bitolia se se facea unu Seminaru a, teologicu, pregatindu pre tenerii cei alessi din poporu, cu dorintia de a se preotfi in acea Eparchia b, dar' totu aici ar poté fi si unu seminaru pedagogicu pentru formarea institutoriloru necessari la scolele romane de prin comure.

3. La cererea ce poporul declarat Romanu din Bitolia o va face de totu liberu, fara a fi de cine-va impideatu seau ammenintiatu, i se va da din besericele romane un'a ce-si va allege si care i va placé, unde in locu de grecesce, cum s'a slugitu pana acum se va face servitiulu divinu numai in limb'a nationala romana. Si acea beserica se va destiná penra „Beserica Catedrala romana a Eparchiei Romane din Macedoni'a.

4. Ca in tote comunele romane, Ro-

manii cari se voru declará de atarii si voru cere a-si avé limb'a loru romana in beseric'a si scol'a loru comunaa pre care scola si beserica ei o sustienu si o platescu acesti-a se pota face acesta declaratiune liberu fora a fi de cine-va impedeati si ammenintati.

5. Cá Romanii din Imperiulu Ottomanu, ca natiune destullu de numerosa, — din cauzele mai susu arretate, adeca cá natiunea romana si limb'a sa nationala romana preste totu loculu este de clerulu fanariotu grecu despretiuita, batjocurita, persecutata, si cu totulu scosa si alungata din scolele si besericele acestui poporu romanu, si incoluita in tote comunele romanese cu un'a straina, cu cea grecesca, care fapta criminala si nedreptate atátu de pagubitoria facta Romaniloru, nu este numai motivulu cellu mai insemnatu ce impedece desvoltauera intelectualu si morala a spiritului nationalu din acestu poporu, dar ce e mai reu si mai periculosu, cá e facuta de greci cu intentiune de a demoralisá pre tenerii copii Romani ce invetia in aceste scole grecesci, avendu de scopu pre Romani a-i desnationalisá si cu totulu a-i greci, cum s'a urmatu pana acum si din nenorocire se urmeza preste totu loculu.

Aceste motive destullu de grelle si de importante, din nenorocire avendu-le de base, — noi Romanii locuitori in interiorulu Imperiului Ottomanu ca se traimu era se nu perimu: avendu naturala necessitate in scolele si besericele nostre nationale de limb'a nostra nationala romana, stabilimu de asta-di inainte intre noi una:

Erarchia besericesca nationala romana cu una Administratiune era-si cu totulu nationala si independente de nimenea, neci de Patriarchulu grecu, deci de Esarchulu Bulgariiei, ci dupa cum besericele acelloru doue natiuni: Grecii si Bulgariii, fia-care in parte formeza „Erarchia nationale, de sine si cu totulu independente si nesubordinate, un'a altei-a, asiá, si cu acell'asi dreptu pretinde

si natiunea romana din Imperiulu Ottomanu ca Erarchia besericea romana se fia nationale, si cu totulu libera si independenta autocefale ocarmuindu-se numai de prin Sinodulu seu nationale Romanu. — méza dar cá, fiindca acestu poporu este manu, si limb'a lui nationale Romana, si seric'a lui se fia nationale Romana in servitiulu divinu se va celebrá in limba nationala romana de preuti Romani. asemenea si tote scolele comunale date nate pentru coplii acestui poporu romanu fiindu scole nationale romane, urméza limb'a principalu (vernacula) dintr'insele fia cea nationala romana. Din tote se urméza cá:

Beseric'a nationala romana de adintese se va chiamá „Beserica nationale autocefale Ortodossa Romana,“ cu unu spirituale in frunte, ce va portá titulu Esarchulu besericea nationale autocefale ortodosse. Romane, era credintia ac beserice nationale Romane, va fi bepre s. s' Canone alle as. Sinode ecumenice alle besericea orientali allu capu este Isus Christosu. — Si Sinod seu de care acéta Ierachia a besericea tiunale romane se va guberná, fiindu pusu din barbati clerici si laici omeni distinsi pentru a loru capacitate si onestatesi de Sinodu din sinulu poporului manu, se va numi. S. Sinodu allu beserice nationale autocefale ortodosse Romane.

6. Beserica nationale romana din imperiulu Ottomanu, pentru bun'a ei guvernare si regulata administrare, va avé capu spirituale in frunte, unu Metropolu cu titulu de „Esarchulu besericea nationale romane,“ cu Residenti'a in Bitolia (Monastir) Capital'a Macedoniiei. — Esarchulu Romanu va avé cancelari'a sa si unu asistioriu, de care se voru dirige Semistru clerului teneru, si directiunea suprema a leluru romano. Esarchulu va fi firesculu siedente allu Sinodulu. Episcopii Romani ce se voru rondui pre la locurile

piritu, uniti in ougetu si in semetri, cu
le loru au apesatu compen'a in partea
stii. Cu acesta occasione destinatu s'a
latur mesur'a, ca-oi-gei mai nainte in-
in cunoscutia debiloru nall, po-
retau numai schintea a focului aproape
se stinge.

Intimida inteligentiei romane, care
preiul cuventulu de onore, si in deo-
dai protop. Vicasiu, care a contribuitu
apturarea unirei, — ce, dea ceriulu, se
de pana va trai romanu pre acestu pa-

Acostu-a e punctulu d'antziu de inte-
comunu. — Allu doile precum urmedia:
Romanii din acestu comitatu nici la una
n'au resuscitatu cestiunea de na-
tate in modu esacerbatoriu. Petrunsi
paciinicu, in consciinta dreptei
au fostu totu deaun'a condusi
bunei intellegeri, cu collo-
natiuni. Nu asi inse o parte din-
gariii din acestu comitatu. Acesti-a
de cate-va auctoritati dupa nascere
malu tiulu. Red.) si fora occupatiune,
cota a tiessa la intrige, si a misca tote
a sterna ur'a si invidi'a intre aceste
elemente pana aci pacinice, si precum
orbesce, in tempulu mai din urma, tre-
chiaru si preste legile buneii cuviin-

mersu pana acolo, ca pre acei con-
ali si loru, cari votedia cu romanii —
causa e drepta — i declara de tra-
— si ca ar assiste ce-va contractu
intellesulu carui-a ar fi obligati pe ono-
riistica (!) a se ali' in contr'a roma-
ni. Inse doritulu resultatu s'a frantu in
sterele aloru cati-va omeni de capaci-
si de buna conduita. — Totusi roma-
trece de agitatoriu si reu patriotu!

Pana candu prevedinti'a nu va redica
lu cellu intunecosu ce inadusiesce con-
gerea adeverata: ca interesele ni-su
si numai in intiellegere si stima
proca voru fi in stare a redica la culmea
sanita patri'a nostra communa.

In urma inohisii correspondinti'a mea
adu ca ur'a si invidi'a se nu-si afie
nutritorii in animele nostre!

P...

Romani cu nedreptulu instrainati.

Leurdin'a (Marmat'a) in Dec. 1873.

Prorab. Redactiune! Semtiulu de romanu
mi-impune a suleva si improspeta una cauza
care de si eminente nationala, pare totu-si
a se fi datu uitarii.

Dupa arretarea siematismului Diecesei
rutene a Muncaciului, an. 1857. adeca candu
s'a efaptu incorporea parochieloru rom-
ungurene la nou infiintat'a diecesa a Gher-
lei s'a intemplatu ca, cu vetemarea si cal-
care legii de egala indreptatire a tuturor
confessiunilor, si cu desconsiderarea parin-
tescei si nobilei intentiuni a bunului nostru
Domnitoriu, ca fia-care credintiosu se stee
sub unu episcopu de confessiunea si nationa-
litatea sa, s'a intemplatu dieu, ca multi
frati dulci de ai nostri inca si asta-di se
tieu de diecesea Muncaciului; si astfelu,
spre cea mai mare dauna a natiunii romane
sunt espusi pericolului d'a-si perde limb'a
si d'a se desnacionalisa.

Mi-iau deci libertatea a present'a onorab.
publicu cetitoriu unu extractu dupa siema-
tismulu mentionatu, relativu la paro-
chiele romane, cari si asta-di se tienu de
diecesea Muncaciului, si a-nume:

1. In Bireu, satu cu 423 sufflete;
limb'a: romana si magiara; parochia curatu
romana.

2. In Calla ulu-Seminului (Kálló-
Semenjén) satu cu 915 sufflete; limb'a: romana
si magiara: parochia curatu romana, unde si
mosiulu meu, Stefanu candu-va Simonyi, a
functionatu ca parocu romanu.

3. In Napu-Coru, satu 373 sufflete;
limb'a: cea magiara; cu tote aceste inse e
parochia curatu romana, unguri de confes-
gr. cat. nu sunt in tota monarchi'a ostrun-
guraca.

4. In Calla ulu-micu, satu, 296 suf-
flete; fiindu ca aici este numai filia, limb'a nu
s'a notificatu, inse este communa curatu
romana.

5. In Pazonu, satu, 159 sufflete lim-
b'a este cea magiara, inse cu tote aceste pa-
rochi'a e romana.

6. In Cotaiu, satu cu una poporatiune

prin communele romane (vedi Nr. 2. Semi-
nariulu pedagogicu.) (Fine.)

Starea Romanilor d'in Serbi'a. Ca pen-
dinte la celle de mai susu, adaugemu unele
date ce ni-se impartesira la an. 1868. de
unu Calugaru cu numele P. Drassinu, ori-
ginariu d'in Banatu, care la an. 1866. tre-
candn Dunarea spre a merge in Bulgari'a
petrecu catu-va timpu in Serbi'a si a nume
in districtulu Negotinului, locuitu mai mare
parte de Romani. Acestu calugaru nechiro-
nitu, avendu numai minore ordina si bi-
necuventare de la repausatulu Mitropolitu
Alessandru Siulutiu, merse insocitu de fe-
tiorulu seu Petru, care sciea carte, in Bul-
gari'a, ca missionariu cu scopu d'a smulge
pre romani de sub hierarchi'a grecesca prin
trecerea loru la religiunea gr. cath. Cerculu
primeloru salle incercari fuse in tienutulu
Rusoiucului unde romanii d'in locu si satele
invecinate lu primira cu bucuria cerendu
de la d'insulu carti romanesce. Fetiorulu seu
se si assiedia ca invetiatoriu intr'una com-
munitate curatu romanesca. Dar fiindu ca
omenii cereau ca se li celebredie st. litur-
gia in limb'a rom. Calugarulu ne avendu
acestu daru si dorindu forte a-lu ave, las-
sandu pre fiulu seu acolo se intorse la
Blasiu, unde sollicita de la noulu mitropo-
litu Ioanne, chirotoni'a sa, ceea ce inse d'in
causa ignorantie si lipsei cunosciintieloru
teologice (calugarulu abia sciea ceti) i se
refusa. Deci plec'a la Pest'a unde atarui la
ministeriu a i-se da permissiunea d'a ceri
pre teritoriulu dieceseloru gr. cath. d'in
Ungari'a si Transilvani'a cu scopu d'a aduna
bani pentru fondarea unei scole romanesce
in Bulgari'a. Permissiunea i se dede prin
intervenirea unui deputatu, si calugarulu
Drassinu, — cunoscutu negressitu multoru-a
d'intre onorab. nostri cetitori, — plec'a d'aici,
cutrierandu tote diecesele romane gr. cath.
si apoi intorcandu-se era in Turci'a, spre
a continua opera sa de predilectiune: a

de 346 suf.; se vorbescu limbile: romana,
magiara si rutena; parochi'a curatu romana.

7. In Dorogulu-Russiloru, oppi-
du cu una poporatiune de 7590 sufflete; se
vorbescu limbile: romana, magiara si rutena.
Aici totu-de-un'a a fostu unu parocu rusu
si duoi cooperatori romani, firesce prin abusu;
dupa dreptu si dreptate trebuia se fia unu
parocu rusu si altulu romanu, fia-care cu
cooperatorulu seu.

8. In Fejértó, oppidu cu 1400 suf-
flete; se vorbescu limbile: romana, magiara
si rutena; si aici se affia parochia curatu
romana.

9. Butinu, oppidu cu 2039 locuitori;
se vorbescu limbile: romana, magiara si
rutena; parochia curatu romana.

10. Minteulu-Satmariului, oppidu
cu 612 locuitori; se vorbescu limbile: ro-
mana, magiara si rutena. Aici prin abusulu
russiloru numai cooperatoru romanu a fostu
totu-de-un'a.

11. Száraz-Beregh, satu cu 1119
locuitori; se vorbescu limbile: romana, ma-
giara si rutena. Aici inca se affia parochia
curatu romana.

12. Costeiu (Rona-Szék), satu cu 701
sufflete, in care se vorbescu limbile: romana,
magiara si rutena; se affia parochia curatu
romana.

Din acestu extractu, scosu din unu do-
cumentu strainu, adeca chiaru din siema-
tismulu diecesei de Muncaci, la carele eu
n'am adausu decatu observatiunea basata,
ca in tote aceste sate si oppide se affia pa-
rochie romane, — usioru pote se veda ori
si cine, ca acesti frati ai nostri sunt cu no-
dreptulu instrainati, si ar trebui ca fara
ampanare se se incorporeie la diecesea ro-
mana de Gherl'a. In specie inse numai in
Dorogu ar trebui se se numesca unu parocu
romanu si unu cooperatoru romanu; asse-
mene si in Minteulu-Satmariului unu parocu
romanu, dupa cum au fostu totu-de-un'a,
chiaru si sub Russi; si acest'a ar trebui se
se intemple catu mai currendu, ca-ci ar
fi unu mare pecatu a lass'a si mai departe
pre fratii nostri intr'o eparchia straina, in
man'a unoru omeni cu totul straini de
neamulu si limb'a noastra.

converti pre romanii d'in Turci'a la religiu-
nea gr. cath. *singurulu mediu-locu*, — pre-
cum dicea d'insulu, — *d'a-i scap'a de gre-
cise si bulgarire*, adeca de desnacionalizare. —
Cu occasiunea petrecerii salle aici (la an.
1868) mi narra urmatori'a intemplant:

„Acu-su doi anni (1866) la Augustu me
afflamu in Serbi'a aproape de Negotinu in
monastirea de la Bucov'a, unde sosisse calu-
garulu serbu *Euerchiu*, catechetu tramissu
d'in Beligradu, ca se assiste la essamele
prunciloru si se-i asculte d'in religiune. —
Acestu calugaru d'impreuna cu dascalulu de
la Mihailovatiu, fetioru allu protopopulu de
la Crusiovatiu, fusera la prandiu ospetiti ai
Igumenului *Iosifu*, de a carui ospitalitate
avussenu ai eu parte, cate-va dille. Sub de-
cursulu prandiului vorbindu-se despre re-
sultatulu visitatiuni la essamele prunciloru,
intre altele dascalulu dicea: ca are in scola
200 prunci cu cari se muncesce i infrunta,
i bate, etc. ca se nu vorbesca decatu serbesce,
dar ei n'appuca a essi bine d'in scola si,
telharii, *incepu numai decatu a vorbi roma-
nesce!* Apoi *ca fetele romane maritate dupa
serbi romanisera cas'a, era romanii nu ieau
Serbe*, — (Nu me potu conteni se nu amin-
tescu ac „per incisum“ ingenios'a observa-
tiune ce intr'una conversatiune avuta cu
catti-va deputati Croati, mi-o facu unulu, care
admir'a poterea de assimilatiune a elemen-
tulu romanu. „Voi romaniti, disse, nu nu-
mai pre serbi, bulgari, etc. dar si pre cei
mai greu de assimilatu, pre judani ceea ce
numai poporeloru celloru mai civilizate suc-
cede, ci acest'a *prin femeile vostre!*“ Lassu
ou. Ioru cetitori ca se judece asupra lucrui-
lu. Faptu este ca macedono-romanii numai
femeiloru potu multiami consrvarea limbii
rom. — Recens.)

— Audindu eu (continua Drassinu
aceste si asemené, nu m'am potutu conteni
d'a nu face intrebarea „Bine Crestine, dar
pentru ce ieau Serbi'i fetele de romanu? —
„Pentru ca-su bune lucratorie sprintene si
frumose, era serbele sunt si mai pucinu fru-

Dreptu aceea, pre callea pressei natio-
nale facu apellu la consciinta tuturoru Ro-
maniloru: la domni deputati dietali romani,
la prelati nostri si deschilinitu la Pr. SSa
Dlu episcopu allu diecesei nostre de Gherl'a,
carele sulevandu acesta cauza la locurile
competente, avemu firma sperantia ca o va
si duce la una resolvere fericita, precum din
amore catra sangele seu, in mai angusta
sfera de activitate, ca fostu vicariu in
Marmat'a, a datu cea mai maretia si eclan-
tanta doveda in acesta privintia prin resti-
tuirea parochiei romane din Sigetulu Mar-
mat'ei, carea inca pre nedreptu se tienea de
diecesea Muncaciului; era acuma ca episcopu
va pot'e si cu mai multu si imbucuratoriu
effectu lucra la realisarea dorirei nostre.

Connoscundu anim'a, zelulu si activi-
tatea neobosita a P. SSalle, avemu, dicu,
firma sperantia, ca acelle parochie romane
cari se tienu de diecesea Muncaciului, in
tempulu cellu mai de aproape se voru incor-
pora la dieces'a romana de Gherl'a si ast-
felu voru scapa de pericolulu desnacionalizarii
in care se affia fara vin'a loru spre daun'a si
dorerea nostra communa.

Asie a facutu si episcopulu rutenau de
Muncaci cu Distrenii si Frumosenii, i-a
scosu de sub jurisdictiunea parochiei Pe-
trov'a si a diecesei Gherl'a si a facutu pa-
rochia russa. Ce dara pote se fia pentru
unulu ecuitabilu si dreptu pentru ce se nu
pota fi si pentru cellu-a-laltu, numai voin-
tia si activitatea se nu lipsesca.

In fine nu potu a lass'a neattinsa im-
pregiurarea, ca pote onor. cetitori voru face
intrebarea, ca pentru ce acesti frati ai no-
stri, cu nedreptulu instrainati, vorbescu si
limb'a magiara si rutena? — Ecce pentru
ce: Cu ungorii sunt vecini, si prin con-
tactu si conversatiune si-au insusitu limb'a
loru, era cea rutena numai atatu o cun-
noscu, incatu episcopii russi dandu-li preuti
russi (precum faceau si cu noi pana eramu
suppusii loru), din egoismu si zelu d'a ru-
tenisa acesti preuti au introdussu prin ritu
si limb'a rutena in besericele romane, prin
ce tare au vetemnatu si lovitu sentiulu si
consciinta romana a fratiloru nostri cari,
ca si toti romanii buni, se insuffetiescu si

mose; si mai pucinu lucratorie.“ — Apoi
de ce ve plangeti dara in contr'a romaniloru
si a romanceloru? — „De ce!? Bre, de
acea, ca romanii in tieri'a nostra serbesca
nu voru se se face serbi, dar lass'a ca vomu
face rogare la *Oneazulu* (principale), ca ori
se-i scotia d'in tierra, ori se-i strivesca!“ —
Mahnitu in suffletulu meu de atat'a reutate
a omului, ce se dicea dascalu, i-am obser-
vatu cu tota sfial'a:

„N'ar fi ore mai potrivit, Domnule, ca
se-i lassati a inveti'a in limb'a loru cea ro-
manesca? — Supprinsi de acesta observa-
tiune, si catechetulu si dascalulu me intre-
bara: nu cum-va si eu sum romanu? Res-
pundindu-li ca da, me apostrofara, ca pen-
tru ce nu li-o spusai d'in capulu locului,
ca ci n'ar fi vorbitu astfelu in audiulu meu. —
Igumenulu *Iosifu*, care sub timpulu discursu-
lulu nostru stettesse passivu, fara a scapa
unu cuventu, luandu-me, dupa mesa, in chi-
li'a sa, me facu bagatoriu de sama, ca am-
blandu prin asta tierra, se nu-mi mai per-
mittu a vorbi ca „adineora,“ ca-ci s'ar pot'e
se mi-se intemple vre unu reu, apoi adause
in limb'a romanesca: „Eu inca sunt romanu
de nascere, dar nu cutediu a me arreta,
ca-ci n'asiu mai manca pane serbesca!“ —
Drassinu mai narra modulu de procedere
allu Serbiloru, intru a serbi tote nomencla-
turele romanesce alle locuriloru, omeniloru,
etc. Asia d'in *Stanoternu* facura Cosiav'a,
d'in *Prunistoru*, Sliavacu, d'in *Traila*, Ziva,
etc. — Adecu Serbi'i, scumpii nostri corre-
legionari cu tota sant'a ortodoxia si pra-
voslavnicia, ce ne lega de d'insii, sunt mai
si dracului decatu chiaru si Asiatii nostri
d'aici. Apoi se mai dice „callu verde, serbu
cu minte?“ ba se taci si se dice numai a
dou'a parte „ciocarlia cu rochia, siorece cu
palaria“ si se te padiesci bine, ca se nu te
audia cum-va puii cei de ratia potcoviti
grossu cu ortodoxia in redactiunea „Te-
legrafulu“ serbescu d'in Sabiulu romanescu.

u. u. u.

sunt falosi cu numele de romani, pre- candu cu numele „rusi“ se affia numai stigmatiasti. — Eu sum securu, infor- matu, cumea d'nsii d'abiè accepta elibe- rarea loru de sub rusi si adressarea la ve- tr'a loru strabuna romana.

Paulu Orosu-Russu
Parocu Leurdinei.

Societatea pentru cultur'a si lte- ratur'a romana in Bucovin'a.

Din urmatoriu estrassu scosu din „Re- portulu“ despre activitatea comitetului ace- stei societati in anii 1872. si 1873. onorab- publicu romanu va avè occasione a se informá pre deplinu atátu despre starea si progrea- salu, câtu si despre ajutoriele distribuite de societate in acestu restempu.

In privintia literaria societatea a desvoltatu una activitate laudabila; ca doveda despre acest'a servessa urmatoriele esemple: a) Elementariulu romanu de I. Droglu, censuratu de societate, a apparutu deja in editur'a c. r. de carti scolastice din Vienn'a si s'a introdussu in scolele popora- le din tierra. — Dlu D. Isopesculu a comunicatu commissiunii pentru compu- nerea cârtiloru didactice spre censurare si aprobare, traducerea a doue carti scolastice a-nume: „Antái'a certe de computu pentru scolele poporale de Dr. Fr. Mocnik“, si „Indreptariulu la intrebuintierea antáiiei cârti de computu pentru seolele poporale, totu de Mocnik. Calculare in ciclulu nume- riloru pana la 20.“ — Commissiunea pentru compunerea cârtiloru didactice a censuratu si aprobatu traducerea a cinci cârti scola- stice facuta de dl. I. Sbiera, anume: 1. A dou'a carte de computu pontru scolele popo- rale; 2. Indreptariu pentru intrebuintierea cârtii a dou'a de computu; 3. A trei'a carte de computu pentru scolele poporali; 4. In- dreptariu pentru intrebuintierea cârtii a trei-a de computu; si 5. A patr'a carte de computu pentru scolele poporali. — Aceste manuscrite aprobate s'au inaintatu consi- lului scolasticu allu tierrei spre tiparire si introducere in scolele poporali d'in tierra.

Stipendie si ajutorie date de Societate: Stipendisti dd. Pamfilu Danu si Teodoru Stefaniu si-au finitu studiele ju- ridice si au intratu dejá in servitiu publicu éra d. Mateiu Lupulu si-prourmedia studiele, solvindu-i-se regulatu stipendiulu acordatu. — Ca ajutorie s'au acordatu in an. 1872 dlui M. Lupu 50 fl. si dloru juristi Alos. Chibiciu si Nicanoru Macoveiu câte 25 fl.; éra in 1873 dloru juristi A. Chibiciu, Teod. Stefanicu si Const. Scânteutia câte 100 fl. v. a.

In privintia logatului de 1000 galbeni facutu de repausatulu domnu Alessandru Hurmuzachi, — credele universalu allu acestui-a dl. G. Hurmuzachi a comunicatu Comitetului societati, cá pertractarea de successiune nu s'a finitu inca. Totu-si D-sa intru pietate cátra repausatulu seu frate, ne- voindu se sufferia societatea pentru tragana- rea causata prin formalitátele logii, a datu Societati pentru cei doui anni de la repau- sarea legatariului câte 60 galbeni, adeca 120 galb. dreptu dobanda de 6 percente de la summa legatului.

Summ'a de 100 fl. testata Societati de repausat'a domna Ana Stoenessa, maritata Zalesca, n'a incursu pana acuma, nesosindu terminulu precisatu in testamentu. — Cu priviee la „Fundatiunea Pumnuleana“ comi- tetulu a suppressu guvernului uriculu apro- batu de adunarea generala si spera cá ellu se va intari, prin ce apoi caus'a acest'a se va regulá definitivu.

Din „Fundatiunea Domnoi Agnetei Po- poviciu“ s'au acordatu pre anii 1872 si 73 câte doue stipendie la câte duoi studenti in gimnasiale din Suceav'a si Cernauti.

Domnele contesse Elen'a Logoteti, mar- itata Popoviciu, Olg'a Logoteti, maritata Grigorcea, si domnisor'a contessa Ecaterin'a Logoteti, cari s'au dechiaratu a creá „Funda- tiunea contelui Emanuilu Logoteti,“ au depusa la comitetulu societati éra-si 150 fl. pentru 3 stipendie pre an. scol. 1873. — Doue din aceste stipendie s'au acordatu elevelor Maria Anastasi si Aspas'i Onciulu.

Dlu Alessandru Popoviciu, care s'a de-

cisu a creá una fundatiune de stipendie pen- tru elevi agronomi, au depusu la comitet. Societ. éra-si 50 fl., cá stipendiu pre an. scol. 1873, si acestu-a s'a acordatu lui Vasiliu Percecu, elevu la scol'a agronomica din Cernauti.

Starea bibliotecii: Cu finea an. 1873 averea de cârti a societati se urca la 1959 opuri in 2039 tomuri si 623 fasciure, 25 tablouri si 4 mape.

Starea financiale: Summ'a totale a capitalului si a veniturilor se urca la 19250 fl. si 1200 franci in obligatiuni, si 2474 fl. 25 cr. in bani gat'a; subtragundu- se din acestu summa spelele facute, mai re- manu 19250 fl. si 1200 franci in obligatiuni, éra in bani gat'a unu deficitu de 998 fl. 64 cr. — Summ'a in obligatiuni formedia fondulu Societati, care, constandu la finea an. 1871 din 13150 fl., se mari in annulu 1872 cu summ'a de 4800 fl., éra in 1873 cu summ'a de 1300 fl. si 1200 franci in obligatiuni.

Numerulu membriloru: Socie- tatea la finea anulului 1873 numera 13 mem- bri onorari, 16 m. fundatori, 173 membri ordinari si 1 membru activu. Membrii ordi- nari au a platit pre annu summ'a de 2166 fl. si 6 galbeni, restantiele inse se urca la 5596 fl. si 30 galbeni.

Capitalulu „Fundatiunii Pumnulea“ ni infaciesidia la finea an. 1873 summ'a de 9400 fl. in bonuri publice si 199 fl. 75 cr. in numerariu. Bonurile publice alle acestei fundatiuni, vinculate mai tote pre numele oi, sunt depuse tote spre pastrare la Co- mitetulu Societati.

VARIETATI.

(Museu antropologicu) Dr Shreiber fostu profesor la scolele superiori d'in Bucuresci, unde au petrecutu multi anni, paresindu tierr'a romana, au venitu a-si cercá noroculu aici in Pest'a, addu- candu cu sine de acolo una collectiune an- tropologica a trei soiuri de omeni d'in Ro- mania si anume: capetine si alte de Ro- mani, Bulgari si Cigani (pre Greci i-au uitatu.) Dr Schreiber abia sositu, in- cepu numai decátu a bate la usiele mi- nistriloru, staruindu pentru infintierea unui museu antropologicu, spre a carui realiaare mai iulesneciosa propune a.) a se infintiá una reuniune (societate) antropologica cu missiunea d'a aduná si cumperá obiecte archeologice si paleontologice (cu inscriptiuni vechie. b.) ministeriele de comunicatiune, de instrut. publica, si allu lucrariloru publice se dee ordine, ca cu occasiunea construc- tiuniloru, obiectele grafite se nu se sfareme, ci bine pastrate se se tramitta museu lui, c.) a se desceptá interessarea publicului prin conferentie publice, prin ajutorie date de guvern cu astefelu se indenne si pu- bliculu a contribui cu bani si obiecte. d.) a se cumperá obiecte archeologice si paleon- tologice. In fine — si acestu-a se pare a fi scopulu principale allu procopsitului teu- tonu. — Dr. Schreiber offere ministeriului ung. collectiunea sa spre cumperare. Mini- steriulu ceru in asta privintia opiniunea fa- cultati filosofice de la universitatea de Pest'a Opiniunea facultati este favorabile, inse rea- liaarea museului cu anevoi va vedé-o Dr. Schreiber.

(Conchiamare.) Societatea „Petru Maioru“ tiene, domineca 15. Marte, la 4 ore d. a. sidintia generala extraordinaria, la carea se conchiamu cu onore întrega tineri- rimea romana din Budapast'a. Pest'a, 11 Marte 1874. Gvaila Mihalyi presiedinte. — P. Iliesiu secretariu.

(Ollivier) Cunoscutu ministru d'in ultimele dille alle domnrei lu Napoleonu si mare parte causatoriu allu resbellului franco- prussianescu, au fostu alessu membru allu academie fr. Partea discursului seu de in- trare, ce cuprindeá apotecosa lui Napoleonu III. n'au fostu admissa de acad. deci Ollivier preferá a nu intrá, decátu a sterge acea parte d'in discursu. — Esimperatricea Eugeni'a multiamí in termini caldurosi lui Olivier pentru devotamentulu seu cátra imperatulu.

(Unu dejunu politicu.) — Intru un'a dlu dillele trecute, G... invitá la de-

junu mai multi amici, printre cari unii bar- bati politici din diferite partite. Care fu mi- rarea ospetiloru vediendu, candu se pusera la dejunu, cutitele si furculitiele legate de mésa.

— Domniloru, disse atunci cu seriosita- tate G... amu crediutu cá la deserte vomu vorbi de politica si, de temerea vre unui accidentu superatiosu amu luat measure ca se nu ne potemu face reu.

(Stipendiu) Institutulu de creditu si assecuratiune allu deregatoriloru d'in Un- gari'a publica concursu pentru unu stipen- diu annuale de 80 fl. v. a. Potu concurre flii si ficele deregatoriloru de statu seu a officialiloru privati fara distinctiune de na- tionalitate si confesiune. Petitiunile cu do- cumintele despre etate, capacitate si lips'a de mdiuloce, a se tramitte pana in 10 Aprile, a' c. st. n. la oficiulu institutului mai susu numitu in Pest'a cellea Vatiului (Waiz- nerstrasse) Nr. 57.

(La tribunálu.) Esci accusatu cá ai furatu cincii pui din gainaria lui N... diceá presiedintele tribunalului lui C...

— Domnule presiedinte, candu am fa- outu ceea ce d-vostra numiti furtu, nu eram in tote simtirile.. si nu me credu re- sponsabile,

— Ce felu... nu erai in tote simtirile?

— Sum gat'a se ve probezu acest'a.

— Se vedemu probele.

— De siguru cá n'am sciutu ce facu candu am intratu in gainaria, cá-oi altmint- rea asiú fi luat si gain'a..., dara am luat numai pui.

(Mediulocu de a alinád dorerea.) — D-ra R... care perdusse numai de câte- va septemane pre tatalu seu, valtiá cu re- furia la una serata si pareá lesfnata in braciele cavallerului seu.

— Nu e cuviniosu se valtiezi ast-felu candu ai perdatu numai de câte-va septe- mane pre tatalu teu, i disse un'a din ru- dele salle.

— Nici-de-cum; prin acést'a mi-mai alinu dorerea ce sentiescu.

(Si pre langa acestea te voi si imbraccá.) — G... are nevoia de unu servitoru, I-se adduce unulu. G... i tne urmatoriu discursu:

— Daca voui fi multiamitu de tine, tu inca vei fi multiamitu de mine. Ti-dau 30 lei n. pre luna, daruri la annulu nou, gra- tificatiuni la occasiuni; si, pre langa acestea te voui si imbraccá. Esci multiamitu?

— Proa multiamitu, respunse servi- torulu.

A dou'a di G... accepta pana la amedia- di pre servitoru; in desiertu. La amedia-di se r-solve a merge se vedea ce face: ellu éra inca in patu.

— Ce felu! striga G..., inca in patu asiú de tardiu!

— Diou, replica servitorulu, n'am cu- tediatu se me imbraccu, fiindu cá domnulu mi-a dissu eri cá voiesce se me imbracce insu-si.

Sciri mai noue.

Vienn'a, 13. Marte. Episcopii au participatu in numeru completu la con- ferintia. Contele Andrassy a inviatu pre toti episcopii la serat'a de mane. Díarulu „Neue Fremdenblatt,“ avendu in vedere conferintia episcopiloru, impulpa cam- er'a deputatiloru la unire si concordia si totu-odata sollicita deliberarea proiec- teloru d. legi besericesci. Sembratovi- ciu ammentia cu escomunicatiune pre prentii ruteni, cari nu voiescu se votedie contr'a proiecteloru de legi besericesci. „Vaterland“ dice, cá conferintia episcopiloru inca n'a decisu definitivu cu privire la cestiunea, cá ore memorandumu se-lu presentiede ambeloru camere seu numai Dominatoriului.

Vienn'a, 11 Mart. Cardin. Rau- scher au prelucratu unu memorandu in contra legiloru confess. care lu va sub- sterne nu la imperatulu ci la ministeriu. Assemene conferintia Episcopiloru cath. va luá conclusulu d'a se face unu me- morandu, care se va substerne de a drep- tulu la imperatulu. — Bilancea bancei

cambiale arreta una perdere de millionu!

Rom'a, 11 Mart. Pap'a num Card. Monacu Lavalletta, de pre institutului „de propagand'a fide“ éra pre par. Iacobini de nunciu a licu la Vienn'a in loculu lui Falco.

Cetini'a, 11 Mart. Port'a opo unu vaporu cumperatu de guv' de Muntenegru se treca laculu de tari. Principele de Muntenegru red d'in asta cauza la Constantinopole.

Vienn'a, 12 Mart. Confer. Episcopiloru se incepu asta-di sidintia Cardinalului Rauscher.

„Pressa lib.“ annuncia cá Pont' emise cu dat'a 5. Mart unu Breve episcopatulu d'in Austri'a, prin acestu-a este provocatu a organiza positiunea in contr'a legiloru con- nali si eventualminte votandu-se a refusa suppunerea. — Memora episcopiloru, destinatu pentru im- tulu, dice „Volksfreund“ cá este t'a in proiectu. — „N. Pr. lib.“ ann c'a positivu cá postulu de prim tante generale este reservatu cu Bellegarde, care primi unu con numai de trei lune. (Nu de siesse l

Vienn'a, 12. Mart. La insti de creditu austro-turcescu mari sca sunt imminente; cu occasiunea fu, acestei institutu cu banc'a de Un actionarii austro-turcesci voru av dere efectiva de 20 fl. de actiun Banc'a austro-ottomana desmin „Pressa V.“ faimele despre liquida, cátu despre rescumperarea cupo d'in Aprile, consiliulu administr luatu inca decisiune, cá-ce biland este inca gat'a. De altmintrea pla poniloru nu este probabile.

Prag'a, 12. Marte. Organulu bului deputatiloru de partia Celi vechi dice apriatu, cá oppositiune blico-politica (de statu) trebue se bata legile confess. pentru cuventu acelle insemna consolidarea siste actuale.

Rom'a, 12. Mart. Cardinalulu nacu Lavalletta au declinatu profes propagandei; in loculu lui fu na card. Franchi. Par. Megli'a fu m definitivu nunciu apostol. la Par Camer'a deputatiloru regatului E se ocupa cu discussiunea proiectulu lege despre reorganizatiunea institut juratiloru.

Baion n'a, 12. Martiu. Gener riones fu destituitu si se intorse la drid. Serrano primi conducerea ot tiuniloru, cari inse d'in caus'a timp reu, suffere intardiare. — Don Carl paresitu Sambeta Tolos'a si se inton Biscay'a.

Burs'a de Vienn'a, 13. Marte

Metalice 5%	61 1/2
Imprumutulu nat. 5%	71 1/2
Sorti din 1860	103 1/2
Actiuni de banca	970
Actiuni instit. de creditu	233
Obligatiuni rurale ung.	75
„ „ temisiane	74
„ „ transilvane	78
„ „ croato-slav.	75
Londonu	111
Argintu	106
Galbenu	108
Napoleon'dor	15

ALESSANDRU ROMAN

Propriet., edit. si red. respundiet